

Lovforslag nr. L 235. Fremsat den 14. maj 1980 af industriministeren

Forslag

til

Lov om kapitalindskud i Det Danske Stålvalseværk A/S

§ 1. Industriministeren bemyndiges til på statens vegne at indskyde en ansvarlig lånekapital på 108 mill. kr. i Det Danske Stålvalseværk A/S.

§ 2. Industriministeren fastsætter efter aftale med finansministeren de nærmere vilkår for ydelsen af kapitalindskuddet.

Bemærkninger til lovforslaget

1. Baggrunden for lovgivningen i juni 1978 om kapitalindskud i Det Danske Stålvalseværk A/S.

Ved lov nr. 247 af 8. juni 1978 (Folketingstiden-
de 1977-78: Forhandlinger, se sp. 9953, 10333,
11492, 11869. Tillæg A sp. 4971, tillæg B sp. 1681
og tillæg C 849) bemyndigedes handelsministeren
til på statens vegne at indskyde en ansvarlig låne-
kapital på 108 mill. kr. i Det Danske Stålvalseværk
A/S samt at garantere for et lån til selskabet på op
til 105 mill. kr. eller modværdien heraf i uden-
landsk valuta fra Det Europæiske Kul- og Stålfæl-
lesskab og til at give tilsagn om garanti for lån på
i alt op til 108 mill. kr. eller modværdien heraf i
udenlandsk valuta til rationaliseringsforanstaltning
i virksomheden. Det fremgik af bemærkningerne
til lovforslaget, at det var en forudsætning for sta-
tens indsats, at selskabets aktionærer ved kontante
indskud forøgede selskabets aktiekapital med 54
mill. kr., samt at staten blev repræsenteret i selska-
bets bestyrelse ved en særlig tilfornordnet.

Det fremgik endvidere af bemærkningerne til
lovforslaget, at en uafhængig dansk stålprodukti-
on, hovedsagelig baseret på det her i landet frem-
komne jernaffald, hidtil har været anset som en
samfundsopgave. Gennem et nyttigt genbrug af
skrot var skabt en produktion af stor valutamæssig
og beskæftigelsesmæssig betydning, der samtidig
havde begrænset de danske stålforbrugende erh-
vervs pris- og forsyningsmæssige afhængighed af
udenlandske stålproducenter. Dette var baggrun-
den for, at en række større danske erhvervsvirk-
somheder i 1940 dannede Det Danske Stålvalse-
værk A/S, og for at staten i de første år indskød
ansvarlig kapital og garanterede for lån, der siden
er tilbagebetalt.

Det var med samme sigte, at der foresloges en
samlet indsats fra statens og fra aktionærernes side
til sikring af virksomhedens videreførelse, idet den
teknologiske udvikling og konkurrenceforholdene
på stålmarkedet havde nødvendiggjort betydelige
anlægsinvesteringer, hvis forrentning og afskriv-
ning var vanskeliggjort af de senere års konjunktur-
er på stålmarkedet og havde medført betydelige
regnskabsmæssige underskud samt likviditetsmæs-

sige problemer, der truede virksomhedens ekssi-
stens.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik
endvidere, at et indgående undersøgelsesarbejde
forud for lovforslagets fremsættelse havde sand-
synliggjort, at Stålvalseværkets overlevelse som
uafhængig dansk virksomhed kun kunne sikres ved
den foreslåede finansielle bistand fra statens side,
som dels skulle tjene til afhjælpning af selskabets
akutte likviditetsvanskeligheder, dels skulle mulig-
gøre investeringer på ca. 108 mill. kr., der ville
forøge virksomhedens effektivitet betydeligt.

Det omtalte undersøgelsesarbejde var nærmere
beskrevet i den til bemærkningerne som bilag
knyttede redegørelse for baggrunden for lovforsla-
get. Det fremgik bl. a. af redegørelsen, at undersø-
gelsesarbejdet, bistået af et af handelsministeriet
udpeget revisorfirma, viste, at der med de skønne-
de udsigter med hensyn til salg, salgspriser og om-
kostninger måtte forudses fortsatte betydelige regn-
skabsmæssige underskud i de nærmeste år; men at
der gennem den omtalte rationaliseringsforanstalt-
ning, hvorved selskabets nye effektive elektrostål-
værk og strengstøbningsanlæg for pladeemner ud-
bygges med et strengstøbningsanlæg for emner til
stang- og faconjern, der kunne give grundlag for
nedlægning af virksomhedens urentable SM-anlæg,
syntes at være mulighed for at opnå beskedne årlige
regnskabsoverskud fra 1981. I årene 1975, 1976
og 1977 havde de regnskabsmæssige underskud
andraget hhv. 33 mill. kr., 39 mill. kr. og 78 mill.
kr. Af det i forbindelse med undersøgelsesarbejdet
opstillede regneeksempl forudsås med de foreslåe-
de statsindskud og statsgarantier samt aktieind-
skud regnskabsunderskud på 64 mill. kr. i 1978, 35
mill. kr. i 1979 og 49 mill. kr. i 1980; men forudsat
ibrugtagning af den omtalte udbygning af elektro-
stålanlægget og strengstøbningsanlægget i 1981 og
nedlukning af SM-anlægget ved udgangen af 1980
ville der ifølge regneeksemplet kunne opnås et
årligt regnskabsoverskud på ca. 16 mill. kr. fra 1981
og de nærmest følgende år.

Det fremgik af redegørelsen, at regneeksemplet
var baseret på en række - af Stålvalseværket op-

stillede – forudsætninger med hensyn til produktion og omsætning samt pris- og omkostningsudviklingen, som handelsministeriet nærmere kommenterede i redegørelsen. Bl. a. bemærkedes, at den i regneeksemplet forudsatte udvikling i salgspriserne fra 1977 til 1985 næppe kunne betragtes som urealistisk taget over perioden under ét, men at der meget vel kunne tænkes brud på denne udviklingslinie, som kunne påvirke regneeksemplets indtjening ganske stærkt. Det bemærkedes endvidere, at regneeksemplet forudsatte en relativ lav skrotpris sammenholdt med salgsprisen for færdigt stål, og at det i betragtning af, at en del af skrotforbruget må importeres, og i betragtning af, at Stålvalseværket som følge af eksportfriheden for skrot indenfor EF måtte konkurrere med skrotforbrugere i andre EF-lande, kunne det næppe afvises, at skrotprisen i visse år kunne komme til at afvige fra den i regneeksemplet forudsatte med en negativ virkning på 25–50 mill. kr. i sådanne år. Bemærkningerne til regneeksemplets forudsætninger konkluderede således:

»De i regneeksemplerne indbyggede forudsætninger er efter handelsministeriets opfattelse rimelige og er udtryk for en realistisk vurdering. På den anden side vil en sådan vurdering være forbundet med en betydelig grad af usikkerhed, og handelsministeriet har fundet det rigtigt i det foregående afsnit at pege på risikoen for, at Stålvalseværkets indtjening kan blive mindre end forudsat i regneeksemplerne. Det kan naturligvis ikke afvises, at der kan fremkomme afvigelser, der resulterer i et gunstigere forløb. Når man her har fremhævet de negative muligheder, skyldes det, at der for handelsministeriet må foreligge en særlig pligt til at gøre opmærksom på, at der kan foreligge risiko for mindre indtjening end de budgetterede, og dermed et tilsvarende supplerende behov for kapitaltilførsel, som må tages i betragtning, når der skal tages stilling til en anmodning om finansiel bistand af den størrelse, der her er tale om.«

Som det fremgår af det efterfølgende, har der for salgspriserne udvikling i 1978 og 1979 og navnlig for forholdet mellem salgspriser og skrotpriser i 1979 været tale om afvigelser fra det forudsatte, som er de væsentligste årsager til, at Stålvalseværkets videreførelse er afhængig af yderligere kapitaltilførsel.

2. Udviklingen siden juni 1978

Efter vedtagelsen af lov af 8. juni 1978 indskød staten en ansvarlig lånekapital på 108 mill. kr., og aktionærerne indskød 54 mill. kr. i aktiekapital (hvorved aktiekapitalen forøgedes fra 108 mill. kr.

(heraf 54 mill. kr. indbetalt og 54 mill. kr. i fondsaktier) til 162 mill. kr.). Samtidig garanterede handelsministeren for et lån fra Kul- og Stålfællesskabet på 105 mill. kr. og gav tilsagn om statsgaranti for yderligere lån på 108 mill. kr. til rationaliseringsinvestering. Af sidstnævnte tilsagn er trukket 88 mill. kr., resten af tilsagnet ventes udnyttet i juni 1980 i forbindelse med betalinger for den sidste del af de nu næsten gennemførte rationaliseringsinvesteringer.

Efter aftale med finansministeriet fastsattes følgende vilkår for statens indskud:

Lånet ydes således, at staten i tilfælde af konkurs fyldestgøres forud for aktionærerne, efter at de øvrige kreditorer er blevet fyldestgjort. Lånet er afdragsfrit i 20 år, men kan forinden tilbagebetales af selskabet. Inden udløbet af den afdragsfrie periode optages forhandling om lånets tilbagebetaling og forrentning. Såfremt der ikke opnås enighed, forfalder lånet til tilbagebetaling ved udløbet af den afdragsfrie periode. Til og med udgangen af 1985 forrentes lånet med samme procent, som der faktisk bliver udbetalt i udbytte, beregnet i forhold til den indbetalte aktiekapital (dvs. excl. fondsaktier). Inden udgangen af 1985 fastsætter handelsministeren efter samråd med finansministeren en rente for den resterende afdragsfrie periode med udgangspunkt i den til den tid gældende markedsrente. Såfremt selskabets forhold måtte tilsi det, kan der med tilslutning fra Folketingets Finansudvalg indrømmes en forlængelse af den indtil udgangen af 1985 gældende ordning.

Handelsministeren udpegede en kommitteret for selskabets bestyrelse. Den kommitterede kan deltage med taleret i selskabets bestyrelsesmøder og generalforsamling og skal have adgang til alle oplysninger vedrørende selskabets forhold, som den kommitterede finder nødvendige for varetagelse af statens interesser. Den kommitterede kan forlange dispositioner, som denne finder i strid med de forudsætninger, hvorunder statens indskud har fundet sted, forelagt handelsministeren til forhandling.

Desuden bestemtes det, at Rigsrevisionen deltager i revisionen, sålænge lånet og garantierne er løbende.

Året 1978 resulterede i et regnskabsmæssigt underskud på 57 mill. kr. imod som omtalt i afsnit 1 et underskud på 64 mill. kr. i regneeksemplet. Den omsatte tonnage blev noget større end forudsat og de faktiske salgspriser noget mindre. Som følge af kursudviklingen var der i 1978 konstateret en kursgevinst på selskabets udlandslån på 17 mill. kr., som i status blev tillagt egenkapitalen. I 1977

konstateredes et kurstab på 63 mill. kr., som ved årsafslutningen blev fratrukket egenkapitalen.

Årsregnskabet for 1979 har vist betydelige afvigelser fra det i regneeksemplet forudsatte. Det regnskabsmæssige underskud for 1979 blev 132 mill. kr., eller 97 mill. kr. større end forudsat i regneeksemplet for 1979. Selskabet har beregnet, at denne afvigelse kan henføres til negative afvigelser på grund af højere skrotpriser end forudsat på 58 mill. kr., lavere salgspriser på 51 mill. kr. og højere renteudgifter på 18 mill. kr. samt til positive afvigelser fra det forudsatte ved øget produktion og bedre udnyttelse af anlæggene m.v. på netto 30 mill. kr.

Kursudviklingen i 1979 medførte kurstab på 70 mill. kr., som i status er fratrukket egenkapitalen. Ultimo 1979 var selskabets gæld 1.198 mill. kr. (1.041 mill. kr. ultimo 1978), heraf 921 mill. kr. i fremmed valuta (792 mill. kr. ultimo 1978). Statens ansvarlige lånekapital var 108 mill. kr. (som ultimo 1978), medens egenkapitalen som følge af det regnskabsmæssige underskud var reduceret fra 415 mill. kr. ultimo 1978 til 213 mill. kr. ultimo 1979, heraf aktiekapital 162 mill. kr.

Som omtalt kan de store negative afvigelser fra regneeksemplets indtjening i 1979 først og fremmest henføres til udviklingen i salgspriser, udviklingen i skrotpriserne og i renteomkostningerne.

Salgspriserne for stål: Effekten af de af EF i 1978 gennemførte prisstabiliserende ordninger til afhjælpning af stålindustriens krise (de såkaldte Davignon-priser) blev mindre end forudsat i regneeksemplet – navnlig for pladepriserne vedkommende. Årsagen hertil var dels det stærke fald i efterspørgslen efter plader fra skibsværfterne, dels at skibsplader af hensyn til værfternes vanskeligheder blev holdt udenfor ordningen, hvilket medførte, at stigningerne i pladeprisen i 1978 og det meste af 1979 blev væsentlig mindre end prisstigningerne for andre stålprodukter. Da Stålvalseværkets hovedproduktion er plader, var denne udvikling særlig ugunstig for denne virksomhed, og medførte, at de gennemsnitlige salgspriser, som i regneeksemplet var forudsat at stige ca. 11 pct. i 1978 og ca. 10 pct. i 1979, kun steg knapt 8 pct. i 1978 og knapt 9 pct. i 1979. Siden slutningen af 1979 har bl. a. stigende efterspørgsel fra værfterne ført til, at pladeprisen på det internationale stålmarked stiger mere end prisen på andre stålprodukter, og Stålvalseværkets salgspriser har i 1. kvartal 1980 været ca. 17 pct. højere end i 1. kvartal 1979. Denne udvikling hænger også sammen med oliepriserens gennemslag på stålmarkedets priser og desuden med faldet i kronens værdi.

Skrotpriserne: Udviklingen i relationerne imellem Stålvalseværkets salgspriser og virksomhedens gennemsnitlige indkøbspriser for skrot har været særlig ugunstig i 1979. Flere forhold har medvirket hertil. Indtil midten af 1978 har virksomheden stort set kunnet dække sit skrotforbrug gennem tilførsler fra de danske skrotindsamlinger og ved reduktion af de tidligere meget store skrotbeholdninger, men i 1979 har virksomheden importeret ca. 1/3 af sit forbrug af skrot i en periode, hvor skrotprisen i andre lande steg stærkt. Da skrot frit kan eksporteres til andre EF-lande, slog disse prisstigninger også i nogen grad igennem for virksomhedens skrotkøb i Danmark. De internationale skrotprisstigninger har dels været præget af de omtalte stærkere prisstigninger for andre stålprodukter end plader, f. eks. for stangjern, der har skabt efterspørgsel efter skrot til væsentlig højere priser end i 1978, dels præget af, at de fleste EF-lande i betydeligt omfang har tilladt eksport af skrot til ikke EF-lande trods en i 1953 truffen aftale om begrænsning af eksporten af skrot til 3. lande.

Fra dansk side har man gentagne gange – støttet af Kommissionen og af Italien og Irland – protesteret kraftigt imod den manglende overholdelse af 1953-aftalen under henvisning til de alvorlige følger for omkostningsniveauet for stålværker, hvis råvarebasis som det danske stålværks helt er skrot. De øvrige EF-lande, hvis stålproduktion hovedsagelig er malm-baseret, har ikke villet tage hensyn hertil og er ikke interesseret i nogen begrænsning af skroteksporten til 3. lande. 1953-aftalen er truffet udenfor rammerne af traktaten om det europæiske stålfællesskab, der ikke omfatter eksport til 3. lande. Aftalen er truffet mellem de daværende 6 EF-landes regeringer »forsamlet i Rådet« og indeholder ingen sanktionsmuligheder i tilfælde af ikke-overholdelse. En dansk reaktion med gennemførelse af eksportbegrænsninger for eksport af skrot til andre EF-lande ville være i strid med Rom-traktatens forpligtelser og derfor næppe kunne holde for EF-Domstolen.

I forbindelse med EF-Rådets vedtagelse af stålordningen for 1980 den 18. december 1979 er der truffet aftale om, at Danmark kan etablere en transitovervågning med henblik på at søge at hindre reeksport af dansk skrot til 3. lande via EF, samt at der inden 1. april 1980 skal søges en løsning på det fra dansk side rejste problem om EF-landenes skroteksport. Kommissionen har fremlagt et forslag til en ordning, der dog ikke tilfredsstiller danske synspunkter; men på den anden side betegnes som alt for restriktiv af flere andre medlemslande.

Enighed om en ordning har således ikke kunnt opnås inden 1. april 1980. Forhandlingerne herom fortsættes, og resultatet heraf er på indeværende tidspunkt uvist.

Ligesom for salgspriserne for færdigt stål er der i 1980 indtruffet en forbedring i Stålvalseværkets omkostningsforhold for skrot, idet relationen mellem salgspris og skrotpris er væsentlig mindre ugunstig end i 1979. Indkøbspriserne for dansk skrot har kunnet holdes stabile, medens salgspriserne for stål er steget. Indtil nedlukningen af SM-anlægget må en betydelig del af Stålvalseværkets skrotforbrug dækkes af (dyrt) importeret skrot. Herefter skal Stålvalseværkets supplerende råvareforbrug importeres som valseemner, for hvilke allerede afsluttede kontrakter viser gunstigere relationer end for skrot.

Omkostningsudviklingen i 1980 har dog også været præget af den meget stærke stigning i energipriserne; men taget under ét ville driftsresultatet i 1979 med de i 1980 gældende prisrelationer være blevet godt 50 mill. kr. bedre end det faktiske 1979-resultat.

Renteomkostningerne i 1979 blev som nævnt væsentlig større end i sin tid forudsat, dels på grund af det stigende renteniveau, dels på grund af større kreditbehov på grund af den forringede driftsindtjening og den større eksportomsætning.

3. Forhandlingerne om styrkelse af Stålvalseværkets kapitalgrundlag

Efterhånden som det blev klart, at Stålvalseværkets regnskabsresultat for 1979 ville blive væsentlig ringere end hidtil forudsat, er industriministeren (tidl. handelsministeren) løbende holdt underrettet dels gennem industriministeriets kommitterede, dels af selskabets bestyrelse.

Foranlediget af den kommitteredes orientering om udviklingen i selskabets indtjenings- og likviditetsforhold bad den daværende handelsminister under hensyn til statens interesser i selskabet i skrivelse af 11. september 1979 til bestyrelsens formand bestyrelsen om at overveje, hvorvidt der i 1980 ville opstå behov for supplerende kapitaltilførsel og i bekræftende fald hvorledes en sådan kunne tilvejebringes, samt om at foretage en revision af langtidsvurderingen for selskabets drift.

Bestyrelsen iværksatte en række undersøgelser og vurderinger af selskabets udsigter for 1980 og de nærmest følgende år.

I november 1979 besluttede bestyrelsen med tilslutning fra de ansattes repræsentanter i virksomhedens samarbejdsudvalg at fremskynde den til udgangen af 1980 planlagte nedlukning af SM-

anlæg et halvt år til udgangen af juni 1980. Herved kunne opnås væsentlige driftsmæssige fordele i 2. halvår 1980 samtidig med, at den med nedlukningen forbundne personaleindskränkning på 425 medarbejdere overvejende kunne ske gennem naturlig afgang, idet nedlukningen finder sted på den tid af året, hvor både Stålvalseværket og andre virksomheder i området erfaringsmæssigt har størst personaleomsætning og mangel på medarbejdere.

Som resultat af det af bestyrelsen iværksatte undersøgelsesarbejde, som industriministeriets kommitterede har haft lejlighed til at følge i detaljer, opstillede selskabet i begyndelsen af 1980 bistået af selskabets revisorer et driftsbudget for 1980 baseret på de sandsynlige salgs- og omkostningsforhold samt tilsvarende regneeksempel for 1981 og 1982, hvor pris- og omkostningsforudsætningerne naturligvis er mere hypotetiske. I disse beregninger er taget hensyn til, at SM-anlægget nedlukkes pr. 1. juli 1980.

Driftsresultatet før kapitalomkostninger er for 1980 budgetteret til 54 mill. kr. og i regneeksemplet anslået til 132 mill. kr. i 1981 og 139 mill. kr. i 1982. Til sammenligning tjener, at driftsresultatet for 1980, 1981 og 1982 i det i forbindelse med lovgivningen om kapitalindskud i 1978 anførte regneeksempel var hhv. 74 mill. kr., 143 mill. kr. og 141 mill. kr. For de sidste to år er afvigelse således ikke store; men medens der i regneeksemplet fra 1978 var regnet med en årlig omsætning på 625.000 t forudsættes nu en årlig omsætning på 720.000 t i 1980-82

Analyserne viste yderligere, at der ville opstå et udækket likviditetsbehov på ca. 150 mill. kr. i løbet af 1980 og yderligere behov i de efterfølgende år.

I betragtning af den usikkerhed, der nødvendigvis må være forbunden med fremskrivninger af pris- og omkostningsudviklingen, der her er tale om, var det for bestyrelsen klart, at det ikke ville være forsvarligt at begrænse sig til at søge en kapitaltilførsel tilvejebragt, der alene sikrede dækning af det aktuelle likviditetsbehov i 1980. Man ville risikere meget hurtigt at skulle fremskaffe yderligere kapital. For at kunne skaffe arbejdsro i de kommende 2-3 år måtte der etableres en likviditetsreserve, der i hvert fald var stor nok til at imødegå mere moderate afvigelser fra regneeksemplet.

Til belysning af de risici, der er forbundet med de i regneeksemplet gjorte forudsætninger, kan eksempelvis nævnes, at en yderligere årlig stigning i oliepriserne på 10 pct. i 1981 og 1982 (udover de forudsatte årlige stigninger på 15 pct. i regneeksemplerne) betyder en mindre indtjening på 9 mill.

kr. årligt. En årlig 5 pct. devaluering af kronen vil give en driftsforbedring på 15–20 mill. kr. årlig, men samtidig medføre en stigning i udlandsgælden på ca. 45 mill. kr. og øgede renteutgifter på ca. 4 mill. kr. årlig. Størst usikkerhed knytter sig til stålkonjunkturerne. En ændring på 1 pct.-point i relationen mellem stålpris og skrotpris betyder en ændring på ± 15 mill. kr. i driftsresultat, og en ændring på 1 pct. i de forudsatte salgspriser giver ligeledes en ændring på ± 15 mill. kr. i driftsresultatet. Et års konjunkturtilbageslag med direkte fald i stålprisen kan formindske årsresultatet med 75–100 mill. kr. På den anden side vil en tilbagevenden til de relationer mellem prisen for stålplader og profiljern, som herskede før stålkrisen, betyde en gevinst for Stålvalseværket, hvis hovedproduktion er plader, på mere end 100 mill. kr. på årsbasis. I slutningen af 1979 og den forløbne del af 1980 er pladeprisen som nævnt steget stærkere end profilprisen.

En nærmere vurdering af kapitalbehovet udfra disse synspunkter, som også industriministeriets kommitterede havde lejlighed til at deltage i, førte til, at der gennem tilførsel af en ikke-rentebærende kapital på 324 mill. kr. pr. 1. juli 1980 kunne skabes en sådan likviditetsreserve, at der er rimelig chance – men ingen absolut sikkerhed – for at kunne imødegå ugunstige afvigelser fra regneeksemplet. Såfremt der blev tale om, at kapitaltilførslen helt eller delvis skulle forrentes, ville kapitalbehovet forøges.

På dette grundlag har bestyrelsen haft en række forhandlinger med industriministeren, selskabets danske bankforbindelser og med de større aktionærer. Bestyrelsen har overfor industriministeren fremsat anmodning om, at staten i væsentlig omfang bidrog til fremskaffelse af den nødvendige kapitaltilførsel ved indskud af ansvarlig lånekapital. Industriministeren har fra starten gjort det klart for bestyrelsen, at det ikke kunne forventes, at regeringen ville fremlægge forslag i Folketinget om yderligere kapitalindskud fra staten, hvis ikke der fra privat side blev ydet en betydelig indsats, herunder en indsats fra aktionærernes side, der viste tiltro til selskabets overlevelsesevne. Fra industriministerens side er der endvidere lagt vægt på, at selskabets danske bankforbindelser bidrog til kapitalfremskaffelsen i betragtning af bankernes betydelige engagementer med selskabet.

Bestyrelsens overvejelser og forhandlinger med de større aktionærer og de danske bankforbindelser er i slutningen af april 1980 resulteret i en plan for styrkelse af selskabets kapitalgrundlag, som

regeringen har kunnet gå ind for, og som ligger til grund for nærværende lovforslag.

4. Rekonstruktionsplanen

Under forudsætning af at der samtidig fra aktionærerne indbetales 54 mill. kr. til forøgelse af aktiekapitalen samt at selskabets danske bankforbindelser i løbet af 1980–82 sikrer refinansiering af forfaldende afdrag på visse af selskabets udlands-lån for i alt 161 mill. kr. samt yder bidrag på i alt 33 mill. kr. til nedsættelse af selskabets nettorenteutgifter foreslås det, at staten indskyder 108 mill. kr. som ansvarlig lånekapital i Det Danske Stålvalseværk.

Rekonstruktionen hviler således på bidrag fra staten, aktionærerne og selskabets danske bankforbindelser. Industriministeriet har været enig med selskabets bestyrelse og dets danske bankforbindelser i, at henvendelse til de udenlandske kreditorer ikke var hensigtsmæssig og kunne få uheldige følger medmindre der kunne henvises til en løsning, der viste en konstruktiv indsats fra dansk side. Først da vil det være sandsynligt, at refinansiering af en del af de kommende års afdrag på selskabets udenlandske gæld vil kunne ske gennem udenlandske banker i det tidligere planlagte omfang.

Rekonstruktionsplanen vil på basis af budgettet for 1980 og regneeksemplet for 1981 og 1982 give omtrent den likviditetsreserve til imødegåelse af ugunstige afvigelser fra det i budgettet og regneeksemplet antagne, som bestyrelsen oprindeligt tilsigtede. Med den i planen indeholdte kapitaltilførsel vil det budgetterede regnskabsmæssige underskud for 1980 blive ca. 85 mill. kr. Det budgetterede underskud er således væsentligt mindre end det regnskabsmæssige underskud på 132 mill. kr. i 1979, men større end det underskud på 49 mill. kr., som i regneeksemplet ved rekonstruktionen i 1978 var skønnet for regnskabsåret 1980. Det tilføjes, at selskabets foreløbige regnskabsopgørelse for 1. kvartal 1980 ikke viser negative afvigelser fra det budgetterede. For 1981 og for 1982 vil der ifølge regneeksemplet med den planlagte kapitaltilførsel være nogenlunde balance imellem driftsindtægter og kapitaludgifter. Til sammenligning tjener, at der i regneeksemplet fra 1978 var forudset regnskabsmæssige overskud på ca. 16 mill. kr. årligt i 1981 og 1982.

De nærmere vilkår for forrentning og tilbagebetaling af statens nye ansvarlige indskud vil blive aftalt med finansministeriet efter lignende retningslinjer, som gælder for statens ansvarlige indskud fra 1978.

Efter rekonstruktionsplanen vil statens samlede ansvarlige lånekapital andrage 216 mill. kr., og aktiekapitalen ligeledes blive på 216 mill. kr. Der er ikke ved forslaget tilsigtet nogen ændring af det hidtidige forhold, hvor selskabet hovedsagelig ejes af danske erhvervsvirksomheder og på normal måde ledes på privat basis. Staten vil således ikke direkte deltage i selskabets ledelse, som må være aktionærernes og den valgte bestyrelses ansvar, men så længe staten har indestående lån eller garantier for lån til selskabet, vil industriministeriet fortsat gennem en kommitteret for bestyrelsen have mulighed for nøje at følge selskabets udvikling og indbringe væsentlige spørgsmål til forhandling med industriministeren, såfremt der skønnes behov herfor. Endvidere vil der blive taget forbehold om adgang til at konvertere det nu foreslåede ansvarlige indskud på 108 mill. kr. til aktiekapital, såfremt der sker yderligere forøgelse af aktiekapitalen eller mere betydende ændringer i aktionærkredsen.

Det er et led i rekonstruktionsplanen, at der med virksomhedens ansatte opnås aftaler om en bonusordning eller lignende, der kan betinge en bedre udnyttelse af virksomhedens anlæg.

5. Rekonstruktionens samfundsmæssige betydning og perspektiv

Betydningen for beskæftigelsen: For Frederiksværkens beskæftigelse er Stålvalseværket helt afgørende. Pr. 1. april 1980 beskæftigede virksomheden godt 2.700 medarbejdere, og heraf havde godt 2.100 bopæl i Frederiksværk og Hundested kommuner, eller mere end 15 pct. af arbejdsstyrken i de to kommuner. Tages hensyn til den indirekte og afledede beskæftigelse svarer dette til, at 25-30 pct. af Frederiksværk-borgernes og Hundested-borgernes beskæftigelse er afhængig af Stålvalseværket.

Den indskrænkning, der nu i forbindelse med nedlægningen af det forældede SM-anlæg finder sted, reducerer antallet af beskæftigede på Stålvalseværket til ca. 2.300 og vil som nævnt hovedsagelig ske gennem naturlig afgang på et beskæftigelsesmæssig gunstig tidspunkt af året og vil bringe virksomhedens beskæftigelse bedre i overensstemmelse med områdets naturlige arbejdskraftgrundlag.

Stålvalseværkets valutamæssige betydning: Stålvalseværkets salg i 1979 androg knapt 1,2 mia kr., heraf gik 74 pct., knapt 0,9 mia kr. til eksport.

Tages der hensyn til importværdien af de i produktionen anvendte materialer, energiråstoffer og reservedele m.v. samt den mulige eksportværdi af det anvendte danske skrot, bliver valutaindtjenin-

gen/besparselsen ved produktionen ca. 475 mill. kr. i 1979. For 1980 budgetteres med en omsætning på knapt 1,5 mia. kr., hvoraf ca. 575 mill. kr. vil være valutaindtjening/besparselse. Heri er dog ikke taget hensyn til betaling af renter i udenlandsk valuta – ca. 80 mill. kr. i 1980 – på selskabets udenlandske gæld. Under alle omstændigheder repræsenterer Stålvalseværket en virksomhed med en valutaindtjening af en størrelse, som landet vanskeligt i den nuværende situation kan give afkald på.

Stålvalseværkets betydning som genbrugsvirksomhed: Uden et dansk stålværk som stoftager af jern- og stålaffald ville skrotindsamlingerne i Danmark blive underkastet vekslende konjunkturpåvirkninger. Med Stålvalseværket som aftager er skrothandelen sikret stabil afsætning for alt indsamlet skrot til på forhånd aftalte priser, hvilket har medført, at indsamling og genbrug af skrot i Danmark er mere effektiv end i de fleste andre lande, hvilket er af væsentlig miljømæssig betydning.

Stålvalseværkets forsyningsmæssige betydning: Under ugunstige stålkonjunkturer møder dansk erhvervsliv naturligvis ingen vanskeligheder ved at sikre sig tilstrækkelige forsyninger med stål fra udlandet, men under andre konjunkturforhold har Stålvalseværket en ikke ringe betydning for danske erhvervsvirksomheders forsyning med stål både forsyningsmæssigt og prismæssigt.

Selskabets indsats: De store tab, selskabet har måttet konstatere i 1979 og – som så kort tid efter, at staten og aktionærerne sidst gjorde en betydelig finansiel indsats – på ny har gjort forenede private og statslige bidrag nødvendig, skyldes forhold, som selskabets ledelse ikke har haft indflydelse på. På de områder både med hensyn til forøgelse af salget og den tekniske udnyttelse af anlæggene, hvor selskabets ledelse og dets ansatte har kunnet gøre sig gældende, er resultaterne blevet bedre end forudsat ved rekonstruktionen i 1978.

Der er tale om en velleddet virksomhed både teknisk og kommercielt og en dygtig medarbejderstab. I de sidste 5 år er mandtimeforbruget pr. ton udvalset stål reduceret med 20 pct. Trods stålkrise og krise i værftsindustrien er den solgte tonnage forøget med næsten 50 pct. fra 1974 til 1979, og heraf er eksporten forøget med mere end 150 pct. og tegner sig for ¾ af det samlede salg. Under vanskelige konjunkturforhold har virksomheden formået at opbygge et betydeligt marked for industriplader af høj kvalitet, hvor tidligere hovedvægten af selskabets produktion var skibsplader.

Med den sidst skete udbygning af selskabets produktionsanlæg som om kort tid kan tages i

brug og som blev muliggjort gennem statens indsats i 1978, er virksomheden i Frederiksværk et fuldt moderne og teknisk optimalt udrustet skrot-baseret stålværk. Med dette anlæg har virksomheden næsten helt frigjort sig for afhængigheden af import af skrot og opnået en fleksibilitet med hensyn til produktionens fordeling på plader og andre produkter, der ikke tidligere var mulig. Begge dele vil gøre virksomheden mindre afhængig af de svingende konjunkturer på stålmarkedet.

Nordisk samarbejde: Stålvalseværket har haft et mangeårigt samarbejde med det statsejede Norsk Jernverk. Det har drejet sig om levering af valseemner fra den norske virksomhed og i de senere år er der tillige etableret et salgsmæssigt samarbejde til fordel for begge virksomheder.

Med den nu fuldførte udbygning af Stålvalseværkets strengtøbningsanlæg er der opnået det tekniske grundlag for et produktions- og salgsmæssigt samarbejde af et omfang, der ikke tidligere var muligt og som allerede har givet sig udslag i aftaler om levering af betydelige mængder valseemner fra den norske virksomhed. Samarbejde mellem de to virksomheder er således under udvikling og vil antagelig kunne udbygges yderligere til gavn for begge virksomheder.

Alternativer: Uden en betydelig finansiel indsats er Stålvalseværkets eksistens stærkt truet. Hvorvidt udenlandske stålkoncerner i givet fald ville overtage virksomhedens anlæg med henblik på videre drift i det nuværende eller i reduceret omfang er ganske uvist. Der har ikke været ført forhandlinger herom. Uden en rekonstruktion med dansk indsats der giver råderum for uafhængige dispositioner ville selskabet stå i den værst tænkelige forhandlingsposition. Resultatet ville blive betydelige tab for aktionærerne, staten og selskabets øvrige danske kreditorer med risiko for at slå en gennem år opbygget salgsorganisation og teknisk organisation i stykker, som det vil blive særdeles kostbart at genopbygge. De beskæftigelsesmæssige virkninger, virkningerne for valutaindtjeningen og for skrot-handelens organisation i en sådan situation, kan ikke nærmere vurderes, men vil under alle omstændigheder blive særdeles ugunstige.

Det Danske Stålvalseværk A/S er et særtilfælde i dansk erhvervs politik. Allerede fra selskabets start for 40 år siden var der tale om en forenet indsats fra danske erhvervs virksomheder og fra

statens side. Senere tilbagebetales statens ansvarlige lån, men i 1978 var opstået en situation, som på ny gjorde statens medvirken nødvendig og resulterede i, at Folketinget i juni 1978 vedtog en lov om statsindskud og statsgarantier. Som indledningsvis omtalt blev det ved lovforslagets fremsættelse fremhævet, at der kunne være risiko for, at den indsats, der dengang blev gjort fra privat og statslig side, kunne vise sig utilstrækkelig, således at der kunne opstå behov for yderligere kapitaltilførsel. Ugunstige konjunkturforhold og forhold af delvis ekstraordinær karakter har i den forløbne tid bekræftet denne frygt. Den finansielle indsats, der i nærværende lovforslag forudsættes gjort fra staten, fra aktionærerne og fra selskabets danske bankforbindelser, kan heller ikke i dag garanteres at være tilstrækkelig til at sikre Stålvalseværkets overlevelse som uafhængig dansk virksomhed i en længere årrække. Med planens gennemførelse sikres der virksomheden dispositionsfrihed nogle år og forhindres øjeblikkelige tab af betydeligt omfang og yderst uheldige beskæftigelsesmæssige og miljømæssige følger.

Den herved indvundne tidsfrist må samtidig benyttes til en omhyggelig vurdering af, hvorvidt der på længere sigt er basis for bevarelse af en uafhængig dansk stålproduktion baseret på genbrug af skrot. Det er klart, at de kommende års udvikling i stålkonjunkturerne vil få afgørende indflydelse på disse vurderinger. Der findes ikke autoritative internationale prognoser herfor, men der kan henvises til internationale udsagn om, at de sidste 5 års stålkrise har begrænset investeringerne i stålindustrien så meget, at en normalisering af stålmarkedet skulle kunne ventes, således at det ikke længere bliver almindeligt, at stål udbydes til tabsgivende priser baseret på offentlige tilskud af forskellig art i de fleste stålproducerende lande. Som ovenfor omtalt har den seneste udvikling på stålmarkedet været til gunst for stålproducenterne, men hvorvidt der kun er tale om et midlertidigt fænomen lader sig næppe afgøre. Det vil således ikke være forsvarligt at hævde, at den forenede indsats der nu foreslås fra statens og fra privat side, ikke er behæftet med risiko, men man bør samtidig ikke se bort fra den risiko, det ville indebære, at dansk stålproduktion skulle ophøre forud for et skift i stålkonjunkturerne, som ville medføre, at landet hårdt kom til at savne den virksomhed, der gennem årene er gjort så stor en indsats for at opbygge.